

PRÁVO DAV

Jiráskova Hronova

ČÍSLO 3

8. SRPNA 1999

DNEŠNÍ PROGRAM:

Jiráskovo divadlo v 16.30 a v 19.30 hodin
ČLOVĚK V POHYBU

Sál Josefa Čapka v 19.30 a ve 22.00 hodin
DS Trdla Vyškov
Alois a Vilém Mrštíkové: **MARYŠA**

Park AJ v 14.00 a 16.30 hodin
Dětská kočovná společnost „MOLIÈRE“ Praha
KOMEDIANTI PŘIJELI aneb **BLÁZNÝ ŽIVÍ BŮH**
(klauni, provazochodci, gymnasté a další)

Park AJ v 15.00 hodin
Dětský hudební a taneční soubor z partnerského
města Bielawa, Polsko
SOWA a WLOKNIARZ v programu
SCREEN, FANTASTIK GIRLS, BRAVO,
RANDEZ-VOUZ

Park A.J. 21.00 hodin
Koncert hudební skupiny RUM P.S. z Brna
V PSYCHEDELICKÉM VEČERU S PŘEVZATÝMI
SKLADBAMI A VIDEOPROJEKČÍ PINK FLOYD

ZÍTŘEJŠÍ PROGRAM:

Jiráskovo divadlo v 16.30 a v 19.30 hodin
DS MKZ Horšovský Týn
István Orkény: **RODINA TÓTŮ**

Sál Josefa Čapka v 16.30 a 19.30 hod.
D-Dílňa Studia Dům Brno
D. Defoe: **ROBINSON**

Park AJ v 17.00 hodin
Koncert tanečního orchestru
WARINGTON SCHOOLS' CONCERT BAND
Z anglického partnerského města okresu Náchod

VÝCHODOČESKÁ ENERGETIKA a.s.
Hradec Králové

Divadlo má větší budoucnost než počítače

Vzácný divadelní zážitek připravili včera festivalovému publiku hosté ze Slovenska, Divadelné združenie MsKS Partizánské, svou inscenací Prvá jazdecká. Na motivy povídek Isaaka Babela text napsal a inscenaci nastudoval Jozef Krasula, v programu je u jeho jména ještě uvedeno „a kolektiv divadla“. Panu Krasulovi, který je - mimochodem - spolumajitelem největší soukromé výtvarné galerie na Slovensku a žije mezi Bratislavou a Partizánským, jsme položili několik otázek týkajících se situace amatérského divadla nejen na Slovensku. Ta první se vztahovala k vystoupení na prknech Jiráskova divadla.

Jak se vám hrálo v Hronově?

Hrát na cizím jevišti je vždycky těžší. Prvá jazdecká měla vlastně v Hronově svou českou premiéru, i když jinak to byla už třináctá repríza inscenace. Na Scénické žatvě v Martině jsme za ni vloni dostali Cenu za nejtvrdější čin roku, a právě na základě tohoto ocenění jsme byli pozváni do Hronova. Nejsme tu žádnými nováčky, náš soubor tu vystupuje už popáté, a také letos jsme měli velmi dobrý pocit z publika, cítíme se v Hronově opravdu jako mezi svými.

Jaká je v těchto letech situace slovenského amatérského divadla?

Zřejmě se nijak zvlášť neodlišuje od české. Zatímco bývalý režim vytvářel amatérskému divadlu většinou velmi dobré materiální podmínky, ovšem při neustálé tvrdé kontrole všeho jeho počínání, dnes je tomu naopak, můžeme si dělat co chceme, ale v obtížných materiálních okolnostech. Jsem rád, že máme svobodu a jsem přesvědčen, že dobré divadlo se dá dělat i při špatném hmotném zajištění. Vzpomínám si na Petra Scherhaufra, který říkával, že chudobné divadlo bývá to nejlepší. To, co si bohatí pořídí za peníze, musí chudí vymyslet, vytvořit.

Můžete nějak charakterizovat současnou dramaturgii amatérských divadel?

Nerad bych jakkoliv zobecňoval. Každé divadlo si musí najít vlastní parketu, ať to už bude klasika, moderna, dramatizace, nic z toho nemůže předem zaručit dobrý výsledek. Podstatné a rozhodující je, jak režisér a herci dokáží svůj názor a svou představu zprostředkovat publiku, až konečný výsledek ukáže, zda dramaturgická volba byla správná, a žádné dobré rady předem nemají smysl.

Takže nevěříte na témata, která tzv. letí?

Věřím jen a jen na poctivý přístup inscenátorů, který divák vždycky vycítí. Samozřejmě, každá doba má svá témata, která ve společnosti vyvolávají zvýšenou reakci. Ale to máte jako v jiných oblastech života. Na stejné věci lze vydělat i prodělat, podle toho, jak k ní přistoupíte. V divadle stejně jako v ekonomice lze dlouhodobě uspět jen s profesionalitou a poctivostí. Věc se může nepodařit, může nevyjít, ale když divák cítí upřímnou lidskou snahu cosi podstatného zformulovat, je schopen leccos prominout.

Často tady v Hronově přemýšlíme o tom, co je to za druh lidí, kteří obětují energii a čas amatérskému divadlu. Co si o nich myslíte vy?

Vážím si každé energie, kterou člověk vydává ve snaze oslovit jiné lidi. Herec v amatérském divadle, stejně jako třeba rybář či ten, kdo jezdí motokros, dostává za své úsilí cosi nazpět. Rybář chutnou rybu, motorkář uznání fanoušků a amatérský divadelník porozumění a potlesk publika, které mu tím dává najevo, že s jeho názorem souhlasí. To vůbec není málo. Pravděpodobně jen 3% populace se zajímá o divadlo, ale jsem přesvědčen, že i tato menšina společnost ovlivňuje a kamsi dál ji posunuje.

Takže se neobáváte, že by amatérské divadlo nepřežilo rok 2000?

Naprosto ne! Čím víc bude váznout komunikace mezi lidmi, čím budou podmínky života horší, tím více bude vzkvétat amatérské divadlo, lidé v něm budou nalézat to, co jim schází k pocitu smysluplné existence, přičemž společenské a sociální aspekty budou stále velmi důležité. Amatérské divadlo a divadlo vůbec se ani v této multimediální éře o svou existenci obávat nemusí. Má před sebou větší budoucnost než všechny počítače a e-maily.

Za odpovědi děkuje Jaroslava Suchomelová

KRITICKÉ REFLEXE PŘEDSTAVENÍ DRUHÉHO DNE PŘEHLEDKY

Isaak Babel: Prvá jazdecká (historky z vojny)
Divadelné združenie MsKS Partizánské, Slovensko

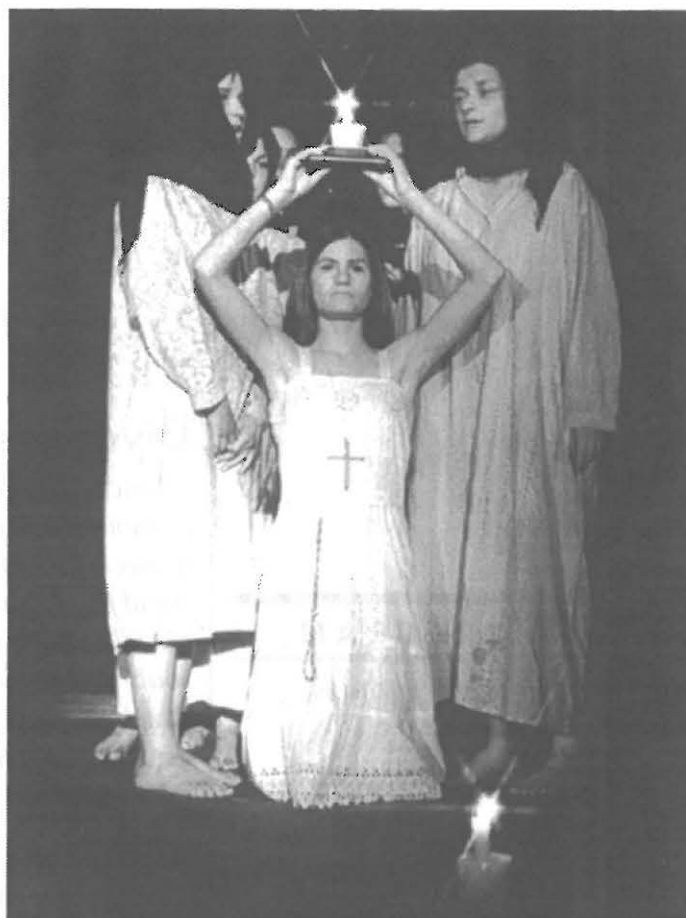
Je nás, tuším, dost, kdo jsme naši a stále nacházíme v povídkách Isaaka Babela jeden z nejsuggestivnějších obrazů tohoto století; v celé jeho protikladnosti, složitosti zejména a především lidského údělu. Je pro mne velkým potěšením, že soubor z Partizánského svou inscenací Prvá jazdecká nám, milovníkům Babela, tuto pravdu na 69. Jiráskově Hronovu znovu potvrdil. Neboť - velmi jednoduše řečeno - ať už si myslíme o inscenaci cokoliv, ať už vůči ní máme jakékoli výhrady (a jenom do závorky podotýkám, že jich moc nemám), tato základní nota tu zní jasně a zřetelně. Uvodí ji hned první ucelenější sekvence o ubohé holce Arině, která musí každému „dát“, a andělku Alfrédovi, jehož udusí svým břichem. Je to vskutku jeden z nejnádhernějších obrazů, který v literatuře znám o bolavosti krutého lidského údělu, když Arina odmítne odpustit Ježíši Kristu to, že jí připravil takový život. A na konci se tato tak hořká a vzácně lidská poloha opět vrací, když cestující z vlaku prchají před těmi, kdo bojují za „lepší šťastný život“ a jsou jimi postříleni. Dramatizátor a režisér Josef Krasula (v těchto dvou „funkcích“ uvádí program ještě „kolektiv divadla“) může jednotlivé Babelovy povídky spojovat do tematických celků díky „obrázkové montážní metodě“. Je to vlastně divadlo na divadle, kdy v jednotlivých kratších či delších celcích je „demonstrována“ ta nebo

ona partie, která se pak stává samozřejmě součástí významové výstavby. U toho slova „demonstrována“ bych se rád zastavil. Viděl jsem Prvou jazdeckou letos v květnu na Divadelní Třebíči. Tehdy jsem měl pocit, že celá inscenace je jakousi „demonstrací“ oněch jednotlivých obrazů a že se této „metodě“ podřizuje na jevišti všechno - včetně herectví, které si zachovávalo jakýsi odstup, jenž v jistých okamžicích prozrazoval až jakousi naivistickou kresbu; takovou jaká provází andělíčky v nebi. Inscenaci to náramně svědčilo - a koneckonců i Babelovi, protože se tak na jevišti dostalo velké příležitosti mnoha polohám jeho textu, od tragičnosti až ke komice. Tentokrát jako by herci - alespoň někteří, začali příliš prožívat, příliš vykreslovat tragičnost i nesmyslnost lidských osudů. Což kromě jiného také zpomalovalo jak přechod z jednoho „obrázku“ do druhého, tak i - a to bylo nejpodstatnější - od smyslu u jednotlivých sekvencí odvádělo pozornost jakoby k některým „rolím“.

Ale to nic nemění na tom, co jsem napsal na začátku. Tato inscenace je o něčem, co přesahuje rozměr krvavých a zběsilých počátků sovětského Ruska, prodírá se svou nejhlubší polohou k celému tomu třetivěhovému bloudění a tápání lidí v onom století, jež za pár měsíců skončí.

Jan Císař

Isaak Babel, ruský Žid, narozen 1894 v Oděse, popraven 1941 v jednom ze stalinských lágrů, proslul coby mistr prozaické zkratky, krátkých, krutě poetických lyrických povídek, které zpracovávají velká epická témata a které zná český čtenář pod názvy Rudá jízda a Oděské povídky. Na malé ploše 2 - 3 stran dokáže Babel popsat-zobrazit velkou scénu, příběh, osud a zakončit mistrnou pointou. Rudou jízdu nás provází autor v první osobě, v roli vy-

K. J. Erben: Svatební košile - Přípravný ročník II. cyklu ZUŠ Na Střežině Hradec Králové

pravěče nebo v roli pozorovatele a citátora, pracuje se střihem a zkratkou, válečná vřava v Rusku dvacátých let nám letí před očima ve fasciujících obrazech.

Divadelné združenie MsKS z Partizánského si postavilo pro svoji vlastní jevištní adaptaci praktikáblové podium, které vytváří před horizontem šikmu vzhůru, v černém horizontu vidíme obrovský rám z prken, který divákovi evokuje jednak rám obrazu, jednak slouží jako kukátkové jeviště s oponou (a mně speciálně připomíná ještě velké popraviště). A vzápětí zjistíme, že scéna je velice funkční. Inscenace začíná fulminantními scénami z tohoto bouřlivého období, stylizované obrazy mají dynamiku, krutou krásu, strhující tempo, které je vystřídáno náhlým zastavením, ztrnutím - vidíme velkou fotografii v rámu. Režisér se nebojí ironické nadsázky, perzifláže - jmenujme za všechny scénu s Kristem! Tím je svým způsobem věrný autorově předloze: i utrpení, krutost a hrůza mohou být krásné, pláč střídá smích a černý humor.

Postupem času sledujeme více scén vyprávěných. Říkám úmyslně vyprávěných, protože se domnívám, že by se mělo více hrát, neboť jsme na divadle. Tempo a rytmus se zpomaluje, což nemusí vždy vadit, myslím si však, že v tomto případě „vy-

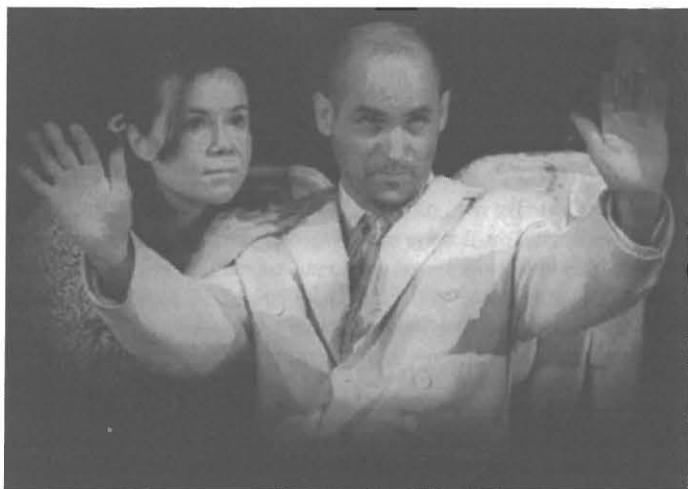
právění“ celou inscenaci retarduje. Škoda. Na závěr bych si dovolil ještě dvě poznámky: chyběla mi hlavní postava - Babela (scény tak postrádají spojovací tmel), a závěrečná scéna, která je sama o sobě divadelně neobyčejně silná, je svými stylovými prostředky z jiné inscenace. Nicméně jsem velice rád, že jsem tento soubor konečně viděl a rozumím, proč má úspěch po celém světě.

Václav Špirit

K. J. Erben: Svatební košile
Přípravný ročník II. cyklu ZUŠ
Na Střežině Hradec Králové

Jak se dozvídáme z programu, vznik tohoto jevištního tvaru byl vyvolán výukovými požadavky ZUŠ na rozvoj hlasových a artikulačních dovedností sedmi nových, asi patnáctiletých, žáček. Jejich pedagog Alexandr Gregar (za spolupráce Nadi Gregarové) - vybral básnický text, který dokázal děvčata dostatečně zaujmout a jednoduchým prostorovým tvarováním vztahů mezi akterkami, dotvořením bytostí „z onoho světa“ za pomoci loutky ovládané chórem děvčat a budováním „nálad“ jednoduchými zvukovými prostředky (bubínek, foukací harmonika,...), dokázal děvčata vést ke komplexnějšímu uvolněnému projevu,

pokračování na str. 3

Isaak Babel: Prvá jazdecká (historky z vojny) - Divadelné združenie MsKS Partizánské, Slovensko

pokračování ze str. 2

nikoli tedy jen úzce k projevu verbálnímu (který mohl být tedy takto organizovanější formován).

Představení jsem už viděl na Dětské scéně, kde se aktérkám podařilo navázat intimnější a celkově plnější kontakt s diváky, přesvědčovat je o své osobní zaujatosti danou látkou, sdělovat příběh, přenášet atmosféru... I tenkrát jsem ale postrádal větší schopnost vést napětí příběhu, gradovat ho - např. cestu s „milým“ (s vynucovaným odhazováním předmětů, spojovaných s „vírou“). Což se však nelze, při výše zmiňované jejich herecké ne zkušenosti, divit. Snad mohla ještě poněkud pomoci režie - náznak k hlubšímu tvarování a rozvíjení situací vidím např. v okamžiku skutečně plně fyzického ovládnutí hlavní protagonistky chórem zpoza látky (tedy „milým“).

Zde v Hronově se mi však stále nějak nedařilo navázat s představením užší kontakt. Zpočátku jsem téměř neslyšel pro hlučení klimatizace v sále, ale i později se mi nedařilo vymanit se z pozice spíše méně zaujatého, „z vnějšku“ sledujícího pozorovatele. Projev děvčat pro mne tentokrát prostě neměl dostatečnou přesvědčivost, nešel v tom velkém prostoru „přes rampu“. Přesto jim přeji mnoho úspěchů v další divadelní práci, protože podařilo se jim vždy o tolik přesáhnout výchozí zadání, bude se rozhodně na co dívat a co poslouchat. A. Bergman

Erbenů už jsem na jevišti viděl v různých vydáních, a většinou velmi amatérských nebo školských (pohříchu v tom pejorativním slova smyslu).

Svatební košile, které s jednou z mnoha skupin hradeckých Jeslíček připravil A. Gregar, je ovšem zcela jiného rodu. Neboť včera odpoledne jsme se v sále J. Čapka setkali nejen s poezií Karla Jaromíra Erbena, ale především s jeho poetikou.

Klíč k úspěchu této inscenace, která patřila k nejzajímavějším na letošní Dětské scéně, je podle mého v čemsi, co bude možná znít poněkud nedivadelně, a přece je to podmínkou, bez níž dobré divadlo (a s dětmi a mladými lidmi obzvlášť) vzniknout nemůže: totiž pokora. (Ostatně nepatří právě pokora k základům, na kterých stojí Erbenovo vidění světa a principy jeho tvorby?)

Hradecký soubor v maximálně možné míře zachovává Erbenův text, zbytečně s ním nekouzlí, ale přehledně sděluje příběh se zjevným potěšením z jeho dodnes působivého hororového nádechu. Prostředky, které pro svoje scénické vyprávění volí, se nesnaží oslňovat

diváky prázdňnými efekty, ale v první řadě slouží Erbenovi a pomáhá kultivovanému přednesu. (Když si uvědomíme, že jde o soubor, který pracuje jeden jediný rok, a že jeho členky neměly ještě vloni s přednesem, o divadle ani nemluvě, skoro žádné zkušenosti, je třeba ocenit míru vybavenosti, kterou dnes disponují a až na výjimky účtyhodnou práci s nejjednoduchým veršem.)

Střídmá, ale působivá je i mizanscéna, která využívá jednoduché scénografie (velká červená látka, z níž se dokonce stává v některých okamžicích obrovská loutka) a která v logice příběhu buduje napětí například, že představitelka hlavní hrdinky nehovoří se svým milým z očí do očí, ale je k němu vždy otočena zády.

Od jara (představení jsem poprvé viděl na regionální přehlídce v Ústí nad Orlicí) udělal soubor na inscenaci i na sobě veliký kus práce. Ale stalo se to, co se u dětských a středoškolských souborů občas stává: v některých momentech (např. v úvodu nebo ve chvíli, kdy se dívka zbavuje modlitební knížky, růžence a křížku) původní zaujetí poněkud vyprchalo. Na celkovém vyznění inscenace to však nezměnilo nic podstatného.

Vedoucí souboru v programové brožurce píše o tom, že se Svatební košile octly na přehlídkách vlastně skoro náhodou. Za sebe dodávám: pámbu zaplat za tuhle náhodu. Protože to byla velmi šťastná náhoda.

Jaroslav Provazník

**Daniil Charms: Báby aneb
Dobytku smíchu netřeba**
Soubor Okřídlený vůl Plzeň

Soubor z Plzně si vybral na iscenisování text, který sa im v prípravnej fázi podľa všetkého videl byť ideálnym. Ani sa im nečudujem, pretože Charmsove texty tak na prvý pohľad (prvé čítanie, nie však dramaturgické) pôsobia. Sú provokujúce, vtipné, plné akcie, majú prekvapujúce (až šokujúce) vypointovanie, sú absurdne ladené. Príliš veľa lákadiel na to, aby im menej skúsený divadelník, túžiaci po experimente alebo po niečom, čo má experimentom aspoň zaváňať, odolal.

Rozhodne je pre mňa sympatické a príznakové, že si vybrali práve Charmsa. Napriek tomu, že je v poslednej dobe až podozrivo obľúbený, netrúfam si divadelníkov obviňovať zo siahnutia po osvedčenom a obľúbenom autorovi, to by som bol nútený skôr obviňovať dobu, ktorá núti mladých ľudí chápať Charmsa ako autora schopného cez „nekonečnú pripať“ šesťdesiatich rokov, niekoľko generácií a politických režimov plno-

hodnotne vypovedať za súčasníkov.

Dobrá chuť pri výbere, a ešte lepšie odhodlanie, je však nevyhnutnou štartovou výbavou, nie arzenálom zaručujúcim úspech. Žiaden text, ktorý sa stáva východiskovým pre divadelnú inscenáciu, totiž nie je samonosným. Nestačí sa zavesiť pod veľké meno a veľký titul a spoliehať sa na to, že ak urobím v divadelnom priestore čokoľvek, automaticky sa to cez zvolený titul pretransformuje do adekvátnej divadelnej podoby. Pravdaže, divadela menej skúsených divákov, vnímajúcich Charmsa ako novum, môže inscenácia Báby aneb Dobytku smíchu netreba v istých momentoch príjemne prekvapiť. Treba však dôsledne diferencovať, či zdrojom vzniknutej komunikácie je konkrétna divadelná akcia alebo samotný Charmsov text, ktorý sa ku nim cez na chvíľu fungujúci komunikačný kanál dostal.

Inszenácia (nielen predstavenie) totiž pôsobí dojemom, že jej takmer úplne chýba dramaturgicko-režijná koncepcia. Nemám teraz na mysli rozkrytie významov jednotlivých poviedok, charakterizáciu doby, znakov totalitného systému atď. Mám predovšetkým na mysli fakt, že dramaturg s režisérom nenašli adekvátne, čitateľný a zrozumiteľný divadelný jazyk, ktorý by úspešne pretransformoval predmetný literárny text do divadelnej podoby. V inscenácii je viacero až insitne pôsobiach ilustratívnych akcií, ktoré otrocky kopírujú časti textu, pričom nielenže nebudujú novú významovú rovinu alebo kontrapunkt, ale v konkrétnej „mizanscéne“ nemajú ani pripravené vierohodné odôvodnenie svojej „prítomnosti“ v dianí.

Pôvod v uvedenej dramaturgicko-režijnej bezradnosti má aj chaotické vedenie hercov, ktorí voľne a bezdôvodne (pravdepodobne nevedomky) prechádzajú z jedného spôsobu hereckej práce do druhého

a potom do tretieho a..., používanie ruských hudobných motívov z rôznych období spolu s Beethovenovou „Eliškou“, nekonečne sa opakujúce čítanie textu na prvý pohľad pôsobiacie svojou periodicitou ako rytmizujúci prvok, ale v kontexte inscenácie skôr vyplývajúce z nedostatku inscenačnej invencie.

Rozhodne však oceňujem záverečný obraz s obrysom človeka napísaným kriedou. Konečne plnohodnotný divadelný jazyk!

Karol Horváth

Reflexe na predstavení: Dobytku smíchu netreba

Dobrá dramaturgie je nesporné základom dobrého divadla. Absentuje-li tato, je těžké vytvořit kompaktní fungující představení, i když je stváří parta talentovaných lidí. Soubor Okřídlený vůl nesáhl po hotovém divadelním textu, ale po síce kvalitní, ale na dramaturgii velice náročné sbírce poněkud absurdních povídek, či spíše povídkových miniatur. A já si pokládám otázku, zda-li ke skutečné dramatizaci došlo, zda-li mi nebyl pouze tlumočen text, který zůstal jen ve své rovině literární. Domnívám se, že k přenesení takového literárního tvaru na jeviště je dobré nalézt nějaký klíč, nebo spojovací prvek, nebo společné téma, nebo jednotící linii, nebo zkratka „něco“, co by mi ožejmovalo, proč byly vybrány právě tyto povídky a ne jiné, proč jsou seřazeny právě takto a proč právě povídky Charmsovy. Protože nic takového jsem nenalezla, představení se pro mne stalo jen jakýmsi náhodným sledem jednotlivých „scének“, různé kvalitních. Kdyby se změnil jejich počet nebo sled, nikdo by to asi ani nepoznal. S každým novým výstupem ve mě protagonisté vyvolávali potřebu nějak si nové a nové postavy znovu pojmenovávat, abych pochopila, proč říkají to, co říkají

pokračování na str. 4

Daniil Charms: Báby aneb Dobytku smíchu netreba - Soubor Okřídlený vůl Plzeň

pokračování ze str. 3

a proč jednají tak, jak jednají. K vnímání celku inscenace mi nepomáhala ani výprava, neutrální a minimalizovaná, která postavy a prostor nijak neurčovala. Vznikal tak jakýsi stereotyp, domnívám se, že nikoli záměrný.

Je to velká škoda, protože jsem byla svědkem i několika pěkných nápadů a hercům se někdy povedlo vzít diváka s sebou, aby se nad Charmsem pobavil stejně jako oni. Bohužel se však nemohu zbavit pocitu, že smích, který zněl občas sálem, vyvolával pouze „literární Charms“ sám a nikoli jeho jevištní interpretace.

Kateřina Baranowska
frekventantka semináře N

Eva Tálská - **Odpady**,
I. část - Stárnutí

Studio Dům Brno - aktivita kmeňové režisérky Divadla Husa na Provázku představuje svojbytný divadelný program symbiózy profesionálních divadelníků s mladou generáciou. Pri pohľade na spolutvorcov: pohybová spolupráca - Alena Ambrová, výtvarné zastrešenie - Marie Jirásková, nemohla Eva Tálska urobiť ani najmenšiu chybičku. Spojenie týchto profesionálov s osobitou divadelnou imagináciou a poeti-

kou režisérky umožnilo vznik divadelnej feérie založenej na majstrovskom zvládnutí pohybu modelovaného výtvarným znakom zakódovaným do bohatej variability kostýmov.

Priestorové riešenie je veľmi jednoduché. Je sympatické, že v novej sále Josefa Čapka inscenátori rezignovali na javisko a umiestnili aktérov priamo pred divákov na tú istú výšku s využitím postavenej elevácie. Pozadie tvorí čierne oblečenie, horizont s dvoma bočnými šálami a dva stojany, tiež čierne, na kostýmy, tiež čierne, umiestnené po bokoch hracieho priestoru.

Predstavenie začína tak, že z čierneho priestoru ničoty sa vynárajú čierne postavy s čiernymi pančuchami zakrývajúcimi a utlmujúcimi tvár. Aktéri utvoria kruh, z ktorého sa vydedia postavy chlapca a dievčaťa. V stálom pohybe, v stálej ceste, ktorú idú s nimi čierni spoluhráči, akýsi garderobiéri života, začína cesta do školy, prvé rande, stretávanie, rozchody a návraty, prvé spoznávanie, neodmysliteľná svadobná fotografia v rámčeku, dieťa, znovu beh životom, rozchod, iná žena, smrť ženy, rozlúčka, návšteva zo záhrobia, šedivé vlasy a staroba, palica a smrť. Tým sa v rýchlosti tempe uzatvára prvá sekvencia, prvý príbeh.

Zrazu vietor, zvuk, pohyb listia

hnaného ventilátorom, mení sa čas, muž sa znovu zrodí, vstáva ako Fénix z popola, zjavuje sa pred nami romantický hrdina v historizujúcom oblečení, znovu svadba, beh životom, dáma v čiernom s červenou šerpou akoby v Munchovom tanci života vstupuje do ich vzťahu, starnutie, Smrť v čiernom plášti s rukou kostlivca premieňa muža na šedivú zomierajúcu kreatúru. Tretí príbeh zase mení časové súradnice, znie fox-trot, klauniáda, smutní klauni, groteska. Dve ženy a jeden muž, situácia sa znovu opakuje, skoro obsesívne. Zdá sa, akoby ožil Buster Keaton, zlatý vek grotesky a jeho smutná kamenná tvár.

Štvrtý príbeh - hudba Edith Piaf, dievčatko s farebnou loptou, baletka, citelia, pád baletky - akrobatky z lana, výsmech, garderobiéri sa menia na klaunov, baletka je zrazu čierne, má šedivé vlasy, posledný pokus dostať sa na napnuté lano. Červený parazol sa na ňom húpe ako výčitka.

Posledná, piata časť - biela žena s náznakom kroja, muž v bielej košeli, zrazu sa menia na krojovaný pár, strata venčeka, svadba, znovu beh životom, práca, prosté ľudské radosti, oddych, voda, návrat do krajiny, zmena kostýmu - muž sa mení na vojaka cisárskej armády, vojna, boj, smrť, smútok, oplakávanie, pieta... Biely čistý lanový obdĺžnik plátna na čiernej ploche chrbtom obrátených aktérov - jasný symbol konca. Postavy miznú v priestore čiernej ničoty, z ktorej sa na začiatku vynorili.

Divadlo na porovázku si pri svojom vzniku zvolilo ako umelecké východisko predhovor ku knihe Jiřího Mahena Husa na provázku. Počas predstavenia som mal dojem, že stretávam klauna Čokoládu, vidím Najmenšiu manéž na svete či iné príbehy z Mahenovej knihy prerozprávané do moderného jazyka súčasného divadla. Ján Zavarský

Ze života hmyzu

DS Stopa Podještědského gymnázia Liberec

Kdysi na gymnáziu, které v oněch dobách nesmělo být takto nazýváno, měl jsem profesora matematiky, jehož životní vášní bylo ochotnické divadlo. Léta jezdil i na Jiráskův Hronov a nás, mladé studenty, pak vedl k divadlu - pamatuji, že nás učil jevištně líbat a chodit v obloučcích. O dramatické výchově tehdy nebylo ani vidu ani slychu. Byli jsme prostě studentské divadlo a hráli od Ondřeje a draka po Noc nad Čerchovem, dokonce se i líčili. Krásná léta...

Domnívám se, že stejně si jednu zavzpomínají i liberečtí gymnazisté, byť jejich čapkovský opus, alespoň

jak psáno v programu, byl vyvrcholem koncepční práce dramaticko-výchovné. Což by snad nemělo zůstat u pouhého hraní si na divadlo, ale jakousi kultivací komunikačních schopností - atd.

Tož, viděli jsme na dřevě vypreparované Čapky, americký výtah tomu lze říkat. Sled scén s jakýmsi morálním apelem, který do jisté míry respektuje obsah a snad i poslání originálu, přes barevné efekty zjednodušeného a samozřejmě tak černobílejšího. V několika momentech se bleskne i recesní nadhled hodný studentského představení, cesta jevištní se však ubírá jinudy - touží zmocnit se poslání původní hry s morálním apelem.

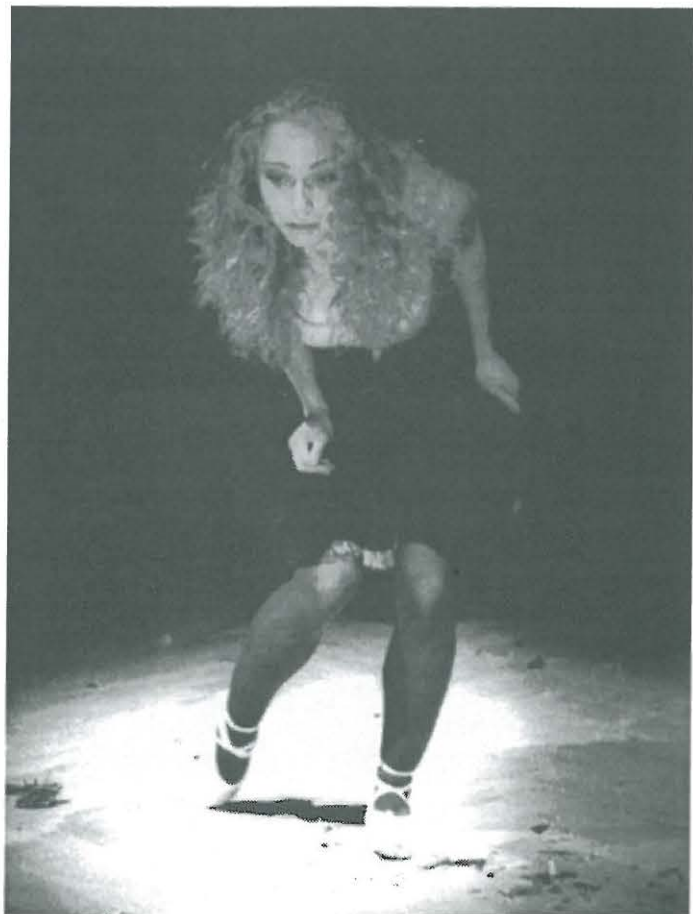
Daří se to celkem slušně. Zjednodušení poněkud připomíná listování v živočichopisu. Stránky obrací a glossuje poutník - poutnice, situace jsou vytvářeny pohledně, konečně interpreti(ky) půvabem rovněž oplývají, studenti - herci vykreslují a předvádějí své typy a týpky, ilustrují možná jednání amorálních zrůdek... Což se neobejde bez určitých pitvorností, šaržíček. Dostaví se i scény působivé - jak jinak než u mravenců. A ve strojovosti pohybu či v rytmizování akce diktátorem to najednou mífí i k jiným ambicím, k jinému dramatickému výrazu, než dosavadní zábavnější kreace motýlů a kořistníků. A konečně efektní závěr rodících se jepic, který má (také díky hudbě a výtvarnému pojednání kostýmů) až monumentální a patetický rámeček...

Mezi studenty - postavami prochází poutník. Zkušená herečka a zároveň vedoucí a režisérka souboru. Svým estetizujícím a kultivovaným herectvím vyvolává jakési napětí, které nepůsobí právě nejpříjemněji. Jakoby jedinud, s jinou emocionalitou nám nabízí svůj příběh, ten je však pouze souběžný, vedlejší. Ovšem pospolitá jevištní existence pedagoga, který kolem sebe soustřeďuje studentský divadelní živel, určité významně váže fungování inscenace (jistě i souboru). Možná tedy, že jsme se s výraznějšími výsledky dramatické výchovy právě nesetkali, ale určitě jsme viděli způsob, jak v lůživé podobě pěstovat studentské divadlo. Konečně o podstatě, smyslu a obsahu dramatické výchovy je veden nejen jeden spor...

Alexandr Gregar

Bratři Čapkové: **ZE ŽIVOTA HMYZU**
DS STOPA Podještědského gymnázium Liberec

Velmi sympatický a vzhledem k věku interpretů otevřený pokus porovnat se s českou divadelní klasikou. Záměrně říká pokus a nemys-
pokračování na str. 5

Eva Tálská - **Odpady**, I. část - Stárnutí

Ze života hmyzu - DS Stopa Podještědského gymnázia Liberec

I kdyby nic jiného, tak tohohle-tuhle Tuláka-Tulačku žeru. Dokonce mě napadá, že Tulák měl rysy, které bych si dovolil nazvat chaplinovské, tedy velmi lidsky určující, plné údivu i pochopení, které souzněly s principem fleší, jak nám byly inscenačním principem předkládány. I když právě v něm byl zaklet jistý nelogismus.

Nuže, zatímco po situaci motýlů uklízí scénu převážně Tulák (a proč vůbec), a po cvrčících pakuje Parazit (a proč vlastně), tak po mravencích zůstává rozbitá scéna, v níž se rodí nový život a Tulák v něm umírá. Tady je zaklet významový zádrhel, nebo nesdělený a tedy nečitelný tvůrčí záměr. Vladimír Zajíc

Hronov v proměnách století

Prekvapivě početná byla sešlost, která se včera ve výstavní hale Jiráskova divadla účastnila vernisáže výstavy Hronov v proměnách století. Byla teprve desátá hodina před polednem, tedy čas, kdy se intenzivně dohání probdělá noc, buď v posteli, nebo tak, že dotyčný sice popochází po Hronově, ale vlastně se ještě neprobudil. Leč ti, kdo přišli na zahájení výstavy, připravené u příležitosti 640. výročí první písemné zprávy o Hronově, svůj čas nepromarnili a dověděli se leccos zajímavého z dějin města, které patrně jedině na světě má ve svém znaku divadelní budovu.

Hronov byl na úsvitu své historie nevelká ves, která však měla tu výhodu, že ležela na vedlejší zemské cestě z Čech do Slezska. V polovině 17. století měl 25 usedlostí, za dalších sto let se jejich počet zhruba zdvojnásobil, ve 30. letech minulého století už Hronov vytvářelo 132 domů. K rozvoji města velmi přispěla železnice, se kterou přišel i textilní průmysl. A samozřejmě, že historii Hronova si nelze představit bez Spolku divadelních ochotníků. Originál jeho stanov z minulého století si zde můžete prohlédnout stejně jako doklad o prvním představení, jímž byly Berounské koláče Jana Nepomuka Štěpánka. Kromě dalších zajímavostí se dovíte, že Mariánský sloup, který několikrát denně mijíme na náměstí, pochází z roku 1725, že zvonice u kostela byla vysvěcená v roce 1610 a že v září roku 1779 projel Hronovem císař Josef II. Prostež zajděte na výstavu, kterou Okresní muzeum v Náchodě, Občanské sdružení KRUH Hronov a Státní archiv Náchod připravili i pro vás, návštěvníky Jiráskova Hronova.

Zahájeno ohněm a mečem

V pátek jsme festival otevřeli neoficiálně ohňovým průvodem do parku, včera jsme na schodech Jiráskova divadla zahajovali oficiálně se vši parádou: mažoretky, dechovka, kněžka Thalie věštící úspěch a přízeň bohů houfu herců-nyjících starců v bílých řízách s vavřínovými věnečky na hlavách, projevy paní starostky Hany Nedvědové a prvního náměstka ministra kultury ing. Zdeňka Nováka...

Samozřejmě, při takovéto výjimečné příležitosti tomu nemohlo být jinak: po třech týdnech letního parna a modrého nebe se na pochodující křehké mažoretky snesl prudký déšť, který během projevu paní starostky strhl k zemi i vlajku festivalu, již jsme vztyčili právě v pátek, aby se nedlouho po skončení slavnostních projevů liják opět vytratil. Spiknutí žívlů? Zajisté nikoliv: naopak, divadlo je živlem této rodiny a příroda tak opět na chvíli, na dobu přehlídky, přijala nezbedné herce do svého lůna.

pokračování ze str. 4

lím to nijak pejorativně, spíše naopak, neboť - řekněme si rovnou - s čapkovskou alegorií zasazenou do doby vzniku, do meziválečné Evropy, si zatím v posledních desetiletích až tak moc nikdo neporadil. Ono také najít souvztažnost mezi tím, kdo je Lumek hmyz, kdo byl Lumek tenkrát a kdo je Lumek dnes, není až tak snadné, jak se zdá. Nebo Parazit? Jaký gestus tělesný a řečový, jaký kostým mu přiřadit a tak jej posunout do té či oné společenské vrstvy, kterou buď interpreti, nebo obecné podvědomí jako parazitickou vnímají. Marná sláva, ona z této klasiky alegoričnost vymizíkovat nejde. Válku sice máme tentokrát za humny, ale mravenci jako obvykle, přes všechnu jevištní organizaci, zase byli plošní.

Ale, vzhledem k vyznání režisérky Mileny Šajdkové, že text Ze života hmyzu vnímá jako evergreen, nutno uznat, že dospěla, spolu se svými žáky, k dobré dramaturgické úpravě a k životaschopné jevištní verzi. Ta na jedné straně přesně ukázala meze plynoucí již z dříve zmíněného dekodování, kdo je dnes kdo, a na druhou stranu kdy motivy, jednání a z nich plynoucí vztahy a téma souzní s věkem interpretů, to jest kdy mohou dramatickou osobu tvořit zvnitřku sebe, a kdy naopak musí sahát více

po popisu zvnějšíku. A zase, nic proti tomu, ale není možné se o tomto faktu nezmínit. Jestliže motýlová situace je věku nejen pochopitelná, ale nejspíše zkušenostně zažitá, tak v ní interpreti vypovídají bez problémů o sobě jako o sotva vylétlém mládí, které si osahává svět, sebe, ba dokonce si oskuzuje s lehkým úsměškem a nelehkou vážností i jistou převrátku a manýru. Tady tedy bravo - situace, vztahy, téma. Není co dodat. Ovšem pak se dostává - tu více, tu méně povedeně - ke slovu ztvárňování dramatických osob zvnějšíku a začínají kolize, které mrzí o to víc, že jsme u motýlů zažili, co jsme zažili. Ovšem i zde je výjimka, a tou je paní Cvrčková, která dokázala vyhmátnout nejistotu, strach, rozpaky, převahu, malost ženušky a ustavující se jistotu ženy z mateřství. Tolik na určení rozdílů, o kterých byla řeč, neboť na této inscenaci si bylo možno pochutnat na mnohém. Tím se dostávám k postavě Tuláka, před kterou smekám, neboť tím, jak ji paní Šajdková ve všech složkách přiznaně žensky a zároveň bez zdůraznění ženskosti hrála, vzniklo velmi zajímavé jiskření či jak by řekl klasik, napnelismus. Tulák získal rozlehlost člověčiny, živočišnosti, opravdovosti. A právě jeho vstupy (až na jeden mírně kazatelský) udržovaly míč tématu ve hře.

ZASTAVTE SE NA SCHODECH

Možná jste si ve spěchu, abyste stihli představení v Jiráskově divadle, nevsiml mimořádné příležitosti k získání publikací o divadle. Najdete zde několik desítek titulů, od metodických příruček až po monografie herců atd. atd. Najdete zde publikace nejnovější i takové, které už jinde neseženete, mnohé i jen za symbolickou cenu. Zastavte se cestou do divadla na schodech!

CESTY ČESKÉHO AMATÉRSKÉHO DIVADLA

Loňský Zpravodaj Jiráskova Hronova ohlašoval připravované vydání dějin českého amatérského divadla. Můžeme s radostí konstatovat, že publikace pod názvem uvedeným v titulku vyšla už před několika měsíci a také tuto knihu si zde můžete zakoupit. Rozsah a velkorysá koncepce publikace patrně překvapila i mnohé autory, kteří se na její přípravě podíleli dílčími kapitolami. Kniha spatřila světlo světa především díky vytrvalosti PhDr. Vítězslavy Šrámkové a prof. Jana Císaře. Na včerejší tiskové konferenci dr. Šrámková oznámila, že práce na dějinách českého amatérského divadla pokračují. V současné době se zpracovává bibliografie prací, které byly o tématu napsány (nyní již obsahuje na 2000 bibliografických údajů), a pilně se pracuje na Mistopisu českého amatérského divadla, který by měl vyjít v roce 2000.

PENZION PRAJZKO

si vás dovoluje pozvat k příjemnému posezení ve vinárně, restauraci a venkovní zahrádce, s možností podávání teplých pokrmů. Denně otevřeno: RESTAURACE - ZAHŘÁDKA od 11.00 do 24.00 hod. VINÁRNA od 16.00 hod. Nabízíme velký výběr: * pokrmů * salátů * ryb * zmrzlín * a různých specialit.

DIVADELNÍ KLUB

Soubory a další účastníky přehlídky znovu upozorňujeme na úplně novou a veledůležitou instituci Jiráskova Hronova: je to divadelní klub, který se nachází ve foyeru Sálu Josefa Čapka.

Klub je otevřen i po skončení všech představení a bývá otevřen až do nočních hodin. Sledujte tabuli před vchodem, vyhledávejte a využívejte vše nové!

Zájemci o informace o světelné technice (včetně cen) se mohou obrátit na Pavla Hurycha. K doptání u pí. Karnoldové ve stánku na schodech divadla nebo na internátě H. Š. pokoj č. 206.

Telefon na taxi: pan Dušek

23515

KLUB REŽISÉRŮ NA SČDO NA KRAKONOŠOVĚ DIVADELNÍM PODZIMU 1999

KR SČDO připravuje letos na XXX. KDP seminář-dílňu na aktuální téma JEVIŠTNÍ ŘEČ. Nepůjde však jen o výslovnost, ale o uvolňovací cvičení těla i mluvidel, přípravu na výkon apod. Hlavním lektorem bude paní prof. Dana Musilová, která podobná cvičení v seminářích KR vedla již v minulých letech. Přípravu na vystoupení seminářistů na závěr KDP povede s Mgr. Jiřím Hrašem. Seminář-dílňa se bude konat od neděle 10. 10 do pátku 15. 10. 1999 vždy v odpoledních hodinách tak, aby nebyla narušena návštěva představení.

Pro přihlášené seminářisty zajistí SČDO společné vstupenky na všechna představení s částečnou úhradou ceny těm účastníkům semináře, kteří se zúčastní dílny po celou dobu.

Ubytování si musí seminářisté zajistit sami prostřednictvím Informačního střediska přehlídky.

Svůj zájem o účast v semináři ohlaste nejpozději do 10. září 1999:

Dušanu ZAKOPALOVÍ, gen. Píky 12/2886, 702 00 Ostrava 2. Možná i telefonicky: 069/661 29 95, nebo tady v Hronově osobně.

ANKETA - ANKETA - ANKETA - ANKETA

Na anketní otázku: Co jsem obětoval divadlu a co jsem za to získal?

Odpovídá: Dušan Zakopal

Věnoval jsem divadlu velikánský díl svého života. Manželka taky hrála a přizpůsobily se tomu i děti. Moje děti třeba nikdy nepoznaly zimní rekreaci, protože v období zimy ještě s dalším „šilencem“ Miroslavem Etzlerem jsme jezdili na divadelní soustředění. V Hronově jsem skoro každý rok. Jestli by nebylo lepší jet k moři? Nebylo. Jak přijde březen, říkám: začínají ochotnické žně a žena už ví, že je se mnou konec. Mám tady řadu přátel. Všechny přehlídky, nejen Hronov, jsou pro mě především setkáváním s přáteli. Člověk se u divadla musí také pořádně přizpůsobovat mladým a nestačí tedy zestárnout. A těch „šilenců“ jako jsem já, tady potkávám celou řadu. Mám takové životní krédo: je lépe zemřít na divadelních prknech za potlesku diváků, nežli za politickým pultem za pískotu poslanců.

SLUŽBA ADA DIVADELNÍM SOUBORŮM A POŘADATELŮM DIVADELNÍCH PRODUKČÍ

Chcete-li zmnožit své příležitosti k uplatnění své inscenace i mimo místo svého trvalého působení, využijte příležitosti. Amatérská divadelní asociace vám zprostředkuje nabídku vaší inscenace do celé České republiky prostřednictvím časopisu Amatérská scéna. Stačí vyplnit tiskopis „Nabídka divadelního představení“, odeslat jej na adresu uvedenou v jeho záhlaví a přiložit ústřížek zaplacené složenky na účet:

ADA u Komerční banky

Praha 5 - Radlická,
číslo účtu 34139-051/0100,
konstantní symbol 308,
variabilní symbol 0097.

Za jedno zveřejnění nabídky jedné inscenace je třeba odeslat na účet ADA 100 Kč. Tato částka je určena k úhradě nákladů spojených s touto službou. Vaše nabídka vyjde po obdržení tiskopisu a úhrady v nejbližším čísle časopisu.

střípky

❖ V zahajovací den přehlídky se vstupu na představení domáhalo i několik psů provázejících své pány. Komplikovaný, neboť bezprecedentní problém vyřešil organizační štáb takto: vstup je povolen pouze kapesním psům, s psí známkou nebo čipem a s platnou vstupenkou a se slibem, že až do děkovačky nebudou štěkat.

❖ ❖ ❖

❖ Hotel Modrá hvězda má management s kapitalistickým čichem. Ačkoliv jindy má v sobotu a v neděli zavřeno, po dobu naší přehlídky vaří nepřetržitě do 13. 8. a zavírá ve 20.00 hodin. Kdo má rád guláš, určitě nemůžete nejt do Modré hvězdy!

❖ ❖ ❖

❖ Jiráskův Hronov navštívili další milí hosté: Ing. Zdeněk Novák, první náměstek ministra kultury, PhDr. Milan Kupka, ředitel sekretariátu předsedkyně Senátu, Mgr. Miloslav Kučera, poslanec Parlamentu, místopředseda výboru pro vědu, vzdělání a kulturu a dlouholetý funkcionář SČDO.

❖ ❖ ❖

❖ Mimořádné překvapení, ba přímo šok připravil redakci Zpravodaje prof. Jan Císař. Redakce byla speciálně pro něj vybavena staříčkým mechanickým psacím strojem, profesor ho však zcela ignoroval a s naprostou samozřejmostí zasedl k jednomu z počítačů. Na vědce hlavu se v tu chvíli snesla smršť obdivu, což on, jak později ve slabé chvíli přiznal, očekával, ba vyžadoval.

Vydává Organizační štáb
69. Jiráskova Hronova
Šéfredaktor: doc. PhDr. Jiří Štefanides, CSc.
Redaktoři: PhDr. Jaroslava Suchomelová,
Mgr. Petr Cekota
Fotograf: Ivo Mičkal
Technický redaktor: Marek Žhíbo
Tisk: Grafické závody Hronov, s.r.o.
Cena: 5 Kč